

Zdroj: Kudy z nudy

Rekreovali se v místech, kde nacisté realizovali koncentrační tábor. Z prohlídky bývalého tábora pro Romy a Sinty běhá mráz po zádech

Je 2. 8. 1942 a do tzv. cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu, dnes přezdívaného jako „Hodonínek“, přichází více než 1000 převážně romských rodin z Moravy. Od této chvíle nastává období nezměrného lidského utrpení a zločinů páchaných nacisty na romské menšinu. I po desítkách let si místo dnes již Památníku holokaustu Romů a Sintů zachovává svou ponurou atmosféru a vzbuzuje otázku: Proč?

Areál koncentračního tábora v Hodoníně u Kunštátu nevznikl původně pro Romy. Historie místa sahá již do roku 1940, kdy zde byl zřízen kárný pracovní tábor sloužící k internaci dospělých zdravých mužů, kteří byli tehdejším režimem označeni za „práce se štítící“ nebo „asociály“ a využíváni k vykonávání těžké a nebezpečné práce.

Zlom nastal v srpnu 1942, kdy byly do tábora eskortovány rodiny na Moravě žijících Romů a Sintů, včetně žen, dětí a starých lidí.

Jednou z rodin, které byly do tábora násilně nahnány, byla i rodina Jana Ištvána, hlavní postavy programu uspořádaného pro studenty poličského gymnázia. Jan Ištván se narodil roku 1921 v Letovicích. Po velkou část svého dětství spolu s rodiči a šesti sourozenci kočoval. V době, kdy nastupoval do školy, se rodina usadila v Kunštátu, kde měl jeho otec domovské právo. Zde žili v relativním klidu až do roku 1942. Ištvánovi nebyli jediní, podobnému osudu čelily i další rodiny.

Otřesné podmínky

Po příjezdu do tábora museli všichni povinně provést „hygienu“. Pro tisíce lidí byla k dispozici jen jedna velká kád', ve které se měli vězni umýt a „zbavit se tak špíny“. „Cílem takové hygieny je bylo spíš ponížit,“ konstatuje průvodce památníku. Vězni byli nuceni se svléknout do naha a své oblečení odevzdat k vyprání. Nazí však na čisté odění museli čekat celý den, protože neměli nic, do čeho by se mohli převléknout.

*Uvnitř jedné z vězeňských ubikací
Zdroj: Zuzana Stodolová, Gymnázium Polička*

Areál zdaleka neměl dostatečnou kapacitu pro ubytování tak velkého množství lidí. Vězni často přespávali ve stanech nebo v zabavených kočovných vozech, kterými některé rodiny přijely. Ubikace byly přeplněné lidmi, o jedno lůžko se muselo dělit několik vězňů a o troše soukromí si mohli nechat jenom zdát.

*Rozmístění latrín a studny s pitnou vodou
Zdroj: Žaneta Navrátilová, Gymnázium Polička
Úprava: Zuzana Stodolová, Gymnázium Polička*

V táboře byl také kritický nedostatek potravin a vody. Jediná studna s pitnou vodou byla vystavěna v místě, kam stékaly výkaly z latrín.

V důsledku postupně se zhoršujících podmínek se mezi vězni začaly šířit různé infekce, brzy v táboře propukla i epidemie břišního tyfu. Zvyšující se počet obětí, hlavně v řadách dětí, si v únoru 1943 vyžádal uvalení karantény na celý tábor.

Pracovní nasazení

Kromě těžkých životních podmínek a tvrdého zacházení ze strany českých četníků v čele s velitelem tábora Štefanem Blahynkou, kteří vykonávali v táboře dozor, se vězni museli popasovat s těžkou a nebezpečnou prací v nedalekém kamenolomu nebo na výstavbě úseku dálnové silnice z Plzně do Moravské Ostravy.

Pracovní povinnosti byli podrobeni všichni muži i ženy od 10 let. Mladší děti byly často odkázány samy na sebe uvnitř tábora, kde po celý den zůstávaly o hladu a žízni.

Deportace do Osvětimi

Největší transport vězňů byl uskutečněn v noci z 21. na 22. srpna 1943, kdy bylo do nacistického vyhlazovacího tábora Osvětim II – Březinka převezeno 749 lidí. Tam většina z nich zahynula.

Rekreační středisko

Po deportaci Romů a Sintů byl areál využíván k vojenským účelům. Na přelomu 40. a 50. let se objekt vrátil ke svému původnímu záměru a byl zde zřízen tábor nucených prací pro odpůrce komunistického režimu.

Od poloviny 50. let byl objekt bývalého romského tábora využíván jako rekreační středisko, kam si československé rodiny navzdory tragické minulosti jezdily odpočinout. Podobný osud potkal i romský tábor v Letech u Písku, z kterého se po deportaci vězňů stal vepřín.

Zdroj: Zuzana Stodolová, Gymnázium Polička

Dnes zmařené lidské životy připomínají už jen dva „baráky“, které sloužily jako vězeňské ubikace. Bez povšimnutí se neobejde ani ukrajinská vlajka vlající vedle romské, která je projevem solidarity s dalším těžce zkoušeným národem.

Zdroje:

<https://www.rommuz.cz/cs/hodonin-u-kunstatu/o-pamatniku/historie-arealu/>

<https://www.holocaust.cz/dejiny/koncentracni-tabory-a-ghetta/cikanske-tabory/cikansky-tabor-v-hodonine-u-kunstatu/>

<https://www.romatestimonies.org/cz/svedectvi/jan-istvan-2>

Zuzana Stodolová, 8.P